

Na sveti večer (pesem), Izpolnjene želje, Prvič v cerkvi, Pastir, O svetem Miklavžu (prizor iz otroškega življenja v dveh dejanjih), Kdor ne uboga, tepe ga nadloga (otroška igra). — Izvod stane mehko vezan 20 kr., lično vezan 30 kr., po pošti 5 kr. več. Tudi I. zvezka »Pomladanskih glasov« se dobi še nekaj izvodov po ravno tej ceni. Prodaja jih »Katoliška buk-

varna«, pismena naročila vsprejema pa tudi g. A. Medved v semenišči v Ljubljani. Mišno knjižico »Pomladne glase« toplo priporočamo kot prav pri- pravno darilo za piruhe, pri botrinji, ob koncu šolskega leta in ob enakih prilikah. Vrlemu uredniku in pridnim njegovim sodelavnikom pa želimo, da bi bili vztrajni in srečni pri tem blagem podjetju. P.

L i s t e k.

Turske šole.

Bogomir Albert je priobčil nedavno črtico o turskih učilnicah. Ker bo izvestno zanimala čitatelje, priobčiti jo hočemo nekoliko okrajšano.

Turški učitelj — hodža — je navadno resnoben in častitljiv mož; obdečen je v dolg, podšit kaftan, ki se dotika njegovih sandal, glavo mu pokriva zelen turban in obraz mu diči lepo bela dolga brada. Hodža odzdravi naš »selam«, da položi roko na srce in pripogne nekoliko glavo, toda ne spregovori ničesar.

«Dober dan, hodža efendi, Vaša šola ima krasno ležo!»

Hodža pokloni se nekoliko globeje.

«Tudi šolsko poslopje je prav lepo.»

Hodža efendi prikloni se zopet.

«Kadar grem mimo Vaše krasne šole, vedno jo občudujem.»

Takej pohvali se ne more hodža ustavljati dalje in spregovori počasi: «Šola sicer ni velika, a zado- stuje.»

Sedaj pa že smemo razodeti svojo željo:

«Se mi li dovoli, Vašo šolo posetiti?»

S prijaznim poklonom naznani hodža svoje do- voljenje.

Z bobnom se uprav daje znamenje, da se pri- čenja pouk. Učenci so došli vsi in pravočasno. Nizka, a široka šolska soba ima po stenah nekoliko pobožnih izrekov.

Učenci sedijo s prekrizanimi nogami na blazinah ali čilimih. Čevlje morajo pustiti pred sobinimi vrati, kajti z obuvanjem, ki se je onesnažilo na cesti, ne sme nihče vstopiti v sveti šolski prostor.

Resno se držeči dečki so navadno rejenih lic in okroglih trebuščekov. Na strani imajo usnjato tor- bico, rmene, rdeče, zelene ali modre barve, z zlatom in srebrom prešito in s čopki olepšano; v njej tiči abecednik, ki zadostuje za »mejtef« ali malo šolo. Nekateri ljubljenski prepasani so tudi s širokim pi- sanim trakom. Fes, ki ga ne vzamejo raz glave, je obšit z zelenimi ali modrimi steklenimi biseri, ki od- ganjajo »uroke«.

Pri jedni steni široke sobe je tlak nekoliko vzvi- šen in pokrit s čilinom, tje na dolgodlako kozjo kožo

usede se slovesno hodža. Ko je prižgana njegova pipa pripravljeno je vse k pouku. Počasi in glasno začne hodža moliti prvi stavek turskega očenaša — fatihā — in pevajoče molijo za njim učenci. Tako molijo odstavek za odstavkom, prošnjo za prošnjo. In ko od- molijo zadnje besede te molitve: »Vodi nas, Najmi- lejši, po potih tistih, katerih ne sovražiš in ki se ne motijo!« nastane več minut trajajoča tihota; prvi in najmenitnejši del pouka je dokončan.

Pozneje se vadijo učenci tudi iz abecednika, in njih napredek razvedri resno lice učiteljevo. Tudi mi pohvalimo njegove uspehe, in hodža odpusti nas s prijaznim priklonom. — Slovesen je mladega Turčina prvi šolski pohod, ta je njemu, njega pripadnikom in vsej šoli pravcati praznik. Oče osedla svojega konja ali najlepšega osla in ga odide po glavi in vratu s steklenimi biseri in pisanimi čopki in mu vplete lep trak v rep. Sorodniki pa obesimo na oslov vrat še mnogotera darila v znak svoje ljubezni do malega abecedarja. Deček je prav lepo opravljen: na strani ima rmeno torbico, pisano ruto okoli vratu in na fes^u v šopu modre bisere. Babica je privezala na ljub- ljenčkov fes glavico česnja, ki odganja hudobne želje. Sedemletnega dijačka — odvisno je le od očetove volje, kedaj začnejo in če hočejo pošiljati Turki otroke v šolo — posade na sedlo in osel ga odnese proti šoli; spremljajo ga pobožne želje. Hodža gre včasih svojemu novemu gojencu naproti in ga vpelje s slo- vesnim petjem v šolo.

V osnovni šoli nauči se deček za silo čitati, raču- nati in pisati.

Deklice premožnih Turkov poučujejo doma ev- ropske guvernante; toda domača učiteljica ni prava odgojevalka, nego modno blago, ki služi muhamu svoje zapovednice.

Osnovne šole — mejtef — ki niso spojene z dža- mijo, uravnane so po evropskem uzoru. V obče na- preduje tursko šolstvo, kar je zasluga razsvitljenega padišaha. Šolstvo in pravosodje nista več pod nad- zorstvom šajk-ül-islama, ki je zaviral vsak napredek.

Na osnovne šole se naslanjajo »rüşdié-je«, neka vrsta realk s pripravljalnimi razredi, iste služijo dobro; urejene so po francoskem načinu. V njih se izobra- zujejo boljši stanovi, in kdor si je v njih pridobil za- dosti znanja, pridene si naslov »efendi«.

V turskih dekliških šolah poučuje se ponajveč samo čitanje, pisanje, posebno lepopis; nekoliko se seznanjajo učenke s turskim in arabskim leposlovjem. Igrajo tudi na klavirji, posebno izarjeno: sultanovo koračnico.

Deklice se v teh šolah izurijo posebno dobro v ženskih ročnih delih.

V medresah, neke vrste akademijah, ki so spojene z džamijami, a jih ne smemo zamenjati z učilnicami, v katerih se vadi čitanje korana — dar-ol-kirajet — poučuje se arabščina, perziščina in turščina, matematiške vednosti, modroslovje, govornišvo in turška zgodovina. Učenci medres zovejo se «softe»; v njih se izučijo ulene, hodže in mole. Medrese so častljiva ustanova in izvrstni možje so se v njih izučili; sami sultani so dobili v njih svojo učenost.

Šola v Galata-Seraïlu v Peri, katero vodijo Francozje, daje tudi na Francoskem veljavne diplome za

«Bachelier ès lettres et sciences»; ima nad tisoč učencev.

Vojaska šola v Pancaldiji pri Peri (do 400 učencev) je pod spretnim vodstvom generala von der Goltz. Na Princevem otoku Chalki (v Marmara morji) je pomorska šola z do 300 učenci. Razven teh je še visja rudarska šola (po francoskem uzoru), zdravilniška šola (po francoskem uzoru) za izključno praktično zdravilstvo in šola za obrazujoče in prikazujoče umetelnosti v Stambulu pod vodstvom zaslužnega Gambi Beja.

V vseh turskih šolah se uči tudi, kar ne stoji v nobenem programu: globoko spoštovanje do roditeljev in učiteljev in čut hvaležnosti. V tem bodijo nam turške šole v izgled!*)

Zupánc.

*) Primeri: Bosenske zanovétke. Spisal Rajko Perušek. Kres 1882, str. 422.

Naši dopisi

Iz postojinskega okraja. (Dalje.) Kar se tiče prvega, navajam ta-le fakta. Ako je učitelj vesten, mu ni treba več nadzorovanja, kakor ga že ima. Ako otroci ne pobajajo redno šole, ako pomislimo, kako otroci zbolevajo pogosto za kako nalezljivo boleznijo. Na primer. Jaz imam to leto 164 šolo obiskujočih, od katerih le 10 ni nič obolelo, drugi vsi, dva celo umrli; pouk je bil ustavljen za tri tedne in če se skoraj na vsako drugo leto prigodi bolezen, potem naj nadzornik vsak teden enkrat učitelja nadzoruje, ne bo pouk nič boljši, ne vspešnejši. Gospodu poslancu bi želel, da bi bil samo en teden, recimo, en mesec ljudski učitelj na deželi, potem bi malo drugače sodil. Kako je treba kmetске otroke k učenju priganjati, dovoljevati si celo male kazni, da jih učitelj prisili do učenja; da bi stariši k temu kaj pripomogli, še misliti ni. Da so naše šolske knjige čitanke, računice, zlasti gradivo za slovnico, spisje itd. slabo urejene; dalje, da stariši kupujejo otrokom zvezkov in potrebnega orodja za pouk, na to gosp. poslanec nič ne računi in njemu je vsega tega le učitelj kriv, ker je premalo nadzorovan.

(Konec pril.)

Iz novomeskega okraja. Šola ne dosega svojega učnega in vzgojnega smotra, tako nekako so govorili g. poslanci v deželni zbornici. In kdo je kriv tega nedostatka v šoli? No, kdo? to najvno vprašanje! Kdo drugi, nego učitelji.

Vprašam, kdo bo kriv v Šmihelu pri Rudolfovem, če so dečki tako zanemarjeni v pouku, če bodo gospodarji bolj nevedni nego gospodinjje? Pojasniti vam hočem razmere.

V Šmihelu dobodo šolske sestre trirazrednico.

Dečkom zidajo zdaj novo šolo. Pouk obiskujejo dečki v najeti hišici; radi pomanjkanja prostora hodi jih dopoldne k pouku mesto 70 le 50, od popoldanskih dečkov imajo nekteri 6, drugi le 4 ure na teden. To je pouk! kaj ne?

Te razmere pa ostanejo tudi še, ko postavijo novo šolsko poslopje. To poslopje bo pritlično, imelo bo jedno učno sobo za 80 otrok in bo stalo 9000 do 10000 gld.

Za šolo godnih dečkov je že sedaj čez 200, v 5 letih jih bo 300. Koliko bo dosegel učitelj ob poldnevem pouku v sobi, v kateri bo zopet tako natlačeno.

V tako šolo naj hodi najboljši nadzornik tudi vsak teden, uspeha ne bo našel, pravega uspeha ne bo dosegel, ko bi tudi sam poučeval celo leto.

Deklice dobodo trirazrednico s celodnevnim poukom, skoro enakemu številu dečkov naj pa zadostuje jedna učna soba, s poldnevnim poukom.

Lahko že naprej trdim, da bode g. nadzornik vselej zinajeval z glavo, ko bo šel iz deške šole.

Dvorazrednice je torej treba. A kaj hočemo! Krajni šolski svet noče; dotični gospodje ali nimajo otrok, ali pa jih v mesto pošiljajo, nekterim so pa le deklice na srci.

Kaj je treba dvorazrednice, mislijo si oni gospodje, otroci drugih kmetov naj bodo nevedni, saj se dajo še laže vladati neumni kmetje. Radi bi, da bi v Šmihelski fari hčere gospodarile, gospodinji pa sinovi.

Na te razmere opozarjam okrajni šolski svet. Videant consules!